

talán túlértékelt vagy aláértékelt, csiszolatlan, a rendes formákon kívül eső ez a szonáta, de első részében, ahol már kicsillan az ötödik szimfónia egy motívuma, csupa tűz, második részében pedig szinte az önkívületig gyötrődő. A nagy drámai erőfeszítést követő idő jelentős műve a *negyedik szimfónia* (bé mol op. 60), amely a kéziratok tanúsága szerint 1806-ban íródott. Hogy Beethovent igazán megért-hessük és a maga teljességében élvezhessük, fontos, hogy alkotásait ne kiadásuk, hanem keletkezésük sorrendjébe helyezzük. Így jogosan feltételezhetjük, hogy a repeső bé mol adagio azzal a témával együtt, amelyet a hegedűk adnak át a klarinétnak és a fuvolának, Teréz inspirálta. Készséggel elhisszük, hogy az egész mű eredetét ebben a szerelmes énekben kell keresni, egy különösen gazdag leleményű allegro lobogó heve vagy gyöngéd finomságai szintén ide vezetnek vissza. Ismételten és felfigyelték az üstdobok ügyes felhasználására, arra a morajlásra, amellyel a kvartettet kísérik és az adagio témájának ütemét kihangsúlyozzák. De ezek a részletek elvesznek a hatalmas lendületben, amely az egész művet ragadja.

Soha nem kapott áhitott asszony pompásabb ajándékot; Beethoven szimfónikus alkotásában nincs egyetlen elmélyültebb, bensőségesebb költemény ennél. Olyan, mintha ott született volna az erdőszélen, a martonvásári tó partján, ezen a zenétől elvarázsolt, mélabútól fátyolos tájon. Szavak nélkül is mennyivel forróbb még, mennyivel színesebb ez az inspiráció, mint az, melyből a *Fidelio* született! Semmi tétovázás, vagy amint a festők mondják, semmi átfestés, a témák határozott körvonalakkal jelentkeznek. A menuett úgy remeg fel, mint az ancien régime hazajáró lelke. A Brunszvik-kastélyban még őrzik az egykori szokásokat Antal grófra való tekintettel; itt még járja a csipkés ingmells a háromszögletű kalap és a parkban a visszhang úgy zeng, akár az, melyet Beethoven triójában a kürt és az oboa egyesített hangja fejez ki. És a nyitányban éppen úgy, mint a finálé csillogó gazdagságában a jókedv úgy ragyog fel, mint a kibukkanó napsugár; vagy helyesebben valami hatalmas életakarás, valami állandó és szenvedélyes lendület szabadítja fel a zenekart a lelkesedés végső kitörésére.

DAL ESŐ UTÁN.

*A békák ittas szájjal
rekedt dalukat fújják,
a széllebélelt felhők már
kirázták kabátjuk ujját.*

*Esőcseppek koppannak
tűnő pillanatokra,
tücsök zenél, ráborul
sátorul a málnabokorra.*

*Keressük talán ki most
ezt a furcsa koszinuszt,
aztán, majd recitáljuk
Plátont vagy Augusztinuszt.*

*Vagy tán nyíltó álmaimat
kellene szedni dalba? . . .
De ni, a friss, puha sárba
beledobbant egy alma.*

Kiss Tamás.